NEW

NewGround Law B.V.
Advocaten en Notarissen
Symphony Offices (5de verdieping)
Gustav Mahlerplein 27
1082 MS Amsterdam
Nederland

Postbus 7975
1008 AD Amsterdam
Nederland

mr. E.M.N. (Erwin) Noordover
E: erwin.noordover@newgroundlaw.com
T: +31 85 808 13 28
M: +31 6 50 24 69 91
F: +31 85 808 13 39
W: newgroundlaw.com

PER AANGETEKENDE POST
Gemeenteraad van de
Gemeente Oss
Postbus 5
5340 BA OSS

Tevens per fax en per e-mail:
0412 642 605
raadsgriffie@oss.nl
t.anema@oss.nl

cc:
bart@spaarsaam.nu
e.opdam@oss.nl
y.meihad@oss.nl

Datum: 28 maart 2024
Betreft: Windcollectief Oss – Den Bosch: voorstel alternatief project in reactie voorkeursalternatief
Uw kenmerk: n.n.b.

Geachte leden van de gemeenteraad,

Hierbij reageer ik namens cliënte, Windcollectief Oss – Den Bosch B.V., op het concept voorstel voorkeursalternatief Duurzame Polder ("**VKA**"), zoals kenbaar gemaakt in de brief aan uw raad d.d. 16 januari 2024 en de ontwerptoelichting VKA Duurzame Polder d.d. 18 januari 2024, alsmede het milieueffectrapport Duurzame Polder d.d. 12 januari 2024 ("**plan-MER**").[1]

Namens cliënte is al bij brieven van 14 juli 2023 en 1 november 2023 kritiek geuit op het besluitvormingsproces van uw gemeente over de realisatie van een windpark in de Duurzame Polder, waaronder de wijze waarop het plan-MER tot stand is gekomen. Ook na lezing van de brief aan uw raad en de stukken over het VKA blijft deze kritiek bestaan. Op mijn laatste brief d.d. 1 november 2023 heeft cliënte nog geen reactie gehad van uw gemeente. Graag ontvangt cliënte alsnog een reactie daarop.

Als initiatiefnemer van het windpark in de Duurzame Polder blijft cliënte het zeer spijtig vinden dat uw gemeente haar op afstand houdt van de besluitvorming over dit project. Cliënte is immers als initiatiefnemer de partij die het windpark wil en moet gaan realiseren, maar dat vereist wel reële en uitvoerbare kaders voor vergunningverlening. Met het voorliggende VKA is er ruimte voor een financieel uitvoerbaar project, als het VKA aangepast wordt vastgesteld. Daarbij stelt cliënte, in een samenwerking met zes partijen, een Maatschappelijk Verantwoord Alternatief ("**MVA**") voor om mee te nemen in de besluitvorming over het plan-MER en het VKA. Dit wordt hierna nader toegelicht. Het verzoek is om het MVA mee te nemen in uw besluitvorming over de vaststelling van het VKA en daarin expliciet de belangen van cliënte te betrekken en af te wegen. Bij separate brief wordt eenzelfde verzoek neergelegd bij het college van uw gemeente.

[1] In de brief staat 16 januari 2023, maar aangenomen wordt dat dit een verschrijven betreft.

NewGround Law B.V. is gevestigd te Amsterdam en is ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel voor Amsterdam onder nummer 75428245. Op de werkzaamheden van NewGround Law B.V. zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin een aansprakelijkheidsbeperking is opgenomen. De algemene voorwaarden zijn gedeponeerd bij de rechtbank Amsterdam en zijn te raadplegen op www.newgroundlaw.com. Zij worden op verzoek kosteloos toegezonden.

NEW

1 HAALBAAR PROJECT BINNEN VKA

1.1 Noodzaak financieel haalbaar project

Namens cliënte is in beide eerdere brieven gewezen op de noodzaak om een windpark van minimaal 90 MW te kunnen realiseren. Deze minimale omvang van een windpark is noodzakelijk voor een financieel haalbaar project. Door de kostenstijgingen in materiaal en personeel en de rentestijgingen zijn de financieringslasten de afgelopen jaren geëxplodeerd. Anders gezegd, de kosten voor aanschaf en realisatie van een windturbine zijn hard gestegen. Daar tegenover is de elektriciteitsprijs gedaald. Als gevolg van de stijging aan de kostenkant en de daling aan de potentiële inkomstenkant is de financiële haalbaarheid van een windpark in de Duurzame Polder onder druk komen te staan. Een windpark is nog wel realiseerbaar, mits van voldoende omvang om de gestegen kosten te kunnen dragen. Deze minimale omvang is op basis van berekeningen van cliënten gelegen op 90 MW.

Naast voornoemde kostenstijgingen moet cliënte ook rekening houden met bovenwettelijke eisen aan financiële verplichtingen bij de realisatie van een windpark. Dit betreft bijvoorbeeld afdrachten in het kader van financiële participatie en aanvullende stilstandsvoorzieningen. Ook deze kosten drukken op de financiële haalbaarheid van het project, waartegen dus een minimale omvang aan opbrengsten moet staan.

Overigens moet erop worden gewezen dat de financiële haalbaarheid niet afhankelijk is van de wijze waarop cliënte het initiatief heeft vormgegeven. De hiervoor genoemde redenen voor een minimale omvang van een windpark voor financiële uitvoerbaarheid is dus nog niet gekoppeld aan of afhankelijk van het potentiële rendement van cliënte.

Kortom, als het VKA onvoldoende ruimte biedt voor minimaal 90 MW, dan staat dit in principe aan een haalbaar project met de huidige eisen in de weg.

1.2 Te optimistische uitgangspunten bij VKA

Bij uw gemeenteraad ligt onder meer de notitie 'Energieopbrengsten voorkeursalternatief windenergie Duurzame Polder' voor (referentie 134741/24-002.880) opgesteld door Witteveen en Bos. Daarin zijn onjuiste uitgangspunten gehanteerd, waardoor een grove overschatting van de potentiële energieopbrengsten in de Duurzame Polder is berekend. Door deze notitie desondanks mee te nemen in de besluitvorming over de Duurzame Polder, wordt geen reëel besluit genomen over de haalbaarheid van een windpark. Dit wordt hierna nader toegelicht.

In de Opinienota concept Voorkeursalternatief Duurzame Polder' d.d. 5 maart 2024 (kenmerk 5380411, hierna: "**Opinienota**") staan verschillende risico's benoemd, waaronder het risico dat de daadwerkelijke energieopbrengst lager is dan is berekend in de berekeningen. Het klopt inderdaad dat in het plan-MER en het VKA is gerekend met te hoge energieopbrengsten. Op verschillende manieren is in het plan-MER en het VKA een te rooskleurig beeld geschetst van de potentiële energieopbrengst.

Door cliënte zijn er windmetingen verricht op basis LIDAR binnen het gebied Duurzame Polder. Uit die windmetingen volgt dat er een windaanbod is van 7,8 m/s[2]. In het plan-MER is gerekend met geëxtrapoleerde data van het KNMI, waarmee is gekomen tot een windsnelheid van 8,1 m/s. Dit is een verschil van circa 12%, waarmee in het plan-MER met onrealistisch hogere opbrengsten rekening is gehouden.

[2] Het betreft hier winddata op ashoogte.

NEW

Verder is er gebruik gemaakt van een verouderd model, namelijk het standaard PARK-model, voor de berekeningen. Er is echter een nieuw model, het PARK2-model, dat gebruikt dient te worden. Dit volgt bijvoorbeeld ook uit de windPRO handleiding (3.7.1.1 windPRO 4.0 User Manual: Energy (emd.dk)) die ook aangeeft dat het logischer is om PARK2 te gebruiken: "*PARK1 or "Original N.O. Jensen model" has been part of windPRO from the very beginning, is regularly checked against the similar implementation in WAsP. This is often referred to as the "industry standard". But when DTU made PARK2, this should replace PARK1 as it is seen to perform slightly better and is based on more correct physics.*" De voornaamste reden hiervoor is het verschil in de modellering van het combineren van de wake-effecten van verschillende windturbines, dus de mogelijke effecten van windturbines op elkaar. Dit is juist bij het windpark in de Duurzame Polder van groot belang. Om dit te toetsen is in opdracht van cliënte het VKA via beide modellen doorgerekend. Daaruit bleek dat PARK1 een 1,3% hogere productie oplevert dan met toepassing van PARK2. Dit toont aan dat het gebruik van PARK1 voor het VKA een overschatting van de productie oplevert.

Verder worden enkele belangrijke verliezen in de elektriciteitsproductie niet meegenomen, zoals niet beschikbaarheid van de windturbine voor O&M (onbalans en maintenance)(~4%), elektrische verliezen kabels/transformator (~3%) en blad degradatie (~1%). Wanneer deze verliezen wel mee worden genomen, dan is een totaal verlies van 13,1% realistisch. In de notitie energieopbrengsten is een afslag van slechts 8% genomen voor verliezen, hetgeen dus een overschatting oplevert van de elektriciteitsproductie.

De conclusie van het voorgaande is dat bij uw besluitvorming over het plan-MER en VKA onjuiste gegevens voorliggen over de potentiële energieopbrengst. Op basis van deze onjuiste gegevens is er een overschatting van de energieopbrengst van circa 17%.[3] Uit de notitie over de energieopbrengsten volgt ook duidelijk dat de daarin berekende energieopbrengsten geen basis kunnen vormen voor verdere besluitvorming door uw raad, aangezien Witteveen en Bos in een disclaimer aangeeft dat "*de uitkomsten naar verwachting een overschatting van de werkelijke energieopbrengst*" zijn. En: "*Om deze reden wordt geadviseerd om de gegeven waarden niet te gebruiken als feitelijke gegeven in verdere analyses en onderbouwingen. Aanbevolen wordt om bij concrete initiatieven lokale windmetingen uit te voeren en de energieopbrengsten met de gemeten waarden opnieuw te berekenen.*" Aangezien cliënte al eigen windmetingen heeft verricht, die dus een betere analyse geven van de mogelijke energieopbrengsten, volgt uit de disclaimer dat verdere besluitvorming over het Windpark niet gebaseerd mag worden op de notitie van Witteveen en Bos, maar op basis van de eigen winddata van cliënte.

Gezien het voorgaande is eventuele besluitvorming door uw gemeente op basis van de notitie over energieopbrengsten gebrekkig en onzorgvuldig voorbereid. Daarom is het verzoek om de informatie in deze brief mee te nemen en op basis daarvan vast te stellen dat er meer windturbines nodig zijn om tot een financieel haalbaar project te komen.

1.3 Onderzochte alternatieven niet reëel uitvoerbaar

In een milieueffectrapport moeten alternatieven worden onderzocht die redelijkerwijs in beschouwing moeten worden genomen. Welke alternatieven moeten worden onderzocht, verschilt van geval tot geval. Pas wanneer met de uitvoering van een alternatief kan worden beantwoord aan de doelstelling van de initiatiefnemer, kan sprake zijn van een redelijkerwijs in ogenschouw te nemen alternatief.[4] Daarbij is ook van belang of een alternatief financieel uitvoerbaar is.[5]

---

[3] Gebaseerd op het verschil van circa 12% op basis van de windmetingen en het verschil van 5% ten aanzien van de mogelijke verliezen (13%-8%).

[4] Zie onder andere ABRvS 29 maart 2023, ECLI:NL:RVS:2023:1250.

[5] Zie onder andere ABRvS 15 juni 2022, ECLI:NL:RVS:2022:1702; ABRvS 16 juni 2015, ECLI:NL:RVS:2015:2926.

NEW

De in het plan-MER onderzochte alternatieven zijn geen reële alternatieven, aangezien geen enkel alternatief ruimte laat voor de minimale doelstelling van cliënte van 90 MW en als gevolg daarvan niet financieel uitvoerbaar zijn. Doordat het VKA is gebaseerd op de onderzochte alternatieven, voldoet het VKA ook niet. Het uitgevoerde plan-MER is daarmee niet in overeenstemming met de juridische eisen, zoals hiervoor omschreven.

Het gestelde gebrek in het plan-MER kan enkel worden hersteld door alsnog een alternatief te onderzoeken dat voldoet aan de doelstelling van cliënte als initiatiefnemer en dat financieel uitvoerbaar is. Bij uw gemeente is het beoogde project van cliënte al eerder ingebracht, zodat verwacht had mogen worden dat dit project als alternatief zou zijn meegenomen in het plan-MER.[6] Uw gemeente had dan ook dit alternatief moeten laten onderzoeken in het plan-MER dan wel moeten motiveren waarom dit alternatief niet redelijkerwijs in beschouwing te nemen is.[7]

Het voorgaande betekent dat uw gemeente alsnog moet vaststellen dat het beoogde project van cliënte een redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatief vormt en moet worden meegenomen in het plan-MER en het VKA.

1.4 Afwijken van bestuurlijke opgave binnen VKA

De belangrijkste reden dat het project van cliënte van minimaal 90 MW niet past binnen de onderzochte alternatieven en het VKA is de bestuurlijke keuze om vast te houden aan niet meer dan 0,514 PJ aan opwekcapaciteit. Op dit punt moet uw gemeente dan ook afwijken van de geformuleerde uitgangspunten om alsnog tot een redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatief te komen en daarmee tot een uitvoerbaar VKA.

De Opinienota signaleert ook het risico dat cliënte niet tot een vergunningaanvraag over kan gaan, omdat de energiedoelstelling van 0,514 PJ/jaar onvoldoende financiële basis biedt voor een gezonde businesscase. Door Witteveen en Bos is dit ook bevestigd op basis van een controle van de business case: er resteert onvoldoende economisch perspectief. Op basis daarvan heeft Witteveen en Bos een grotere opwekdoelstelling voorgesteld, wat dus hetzelfde verzoek is als cliënte doet bij uw gemeente.

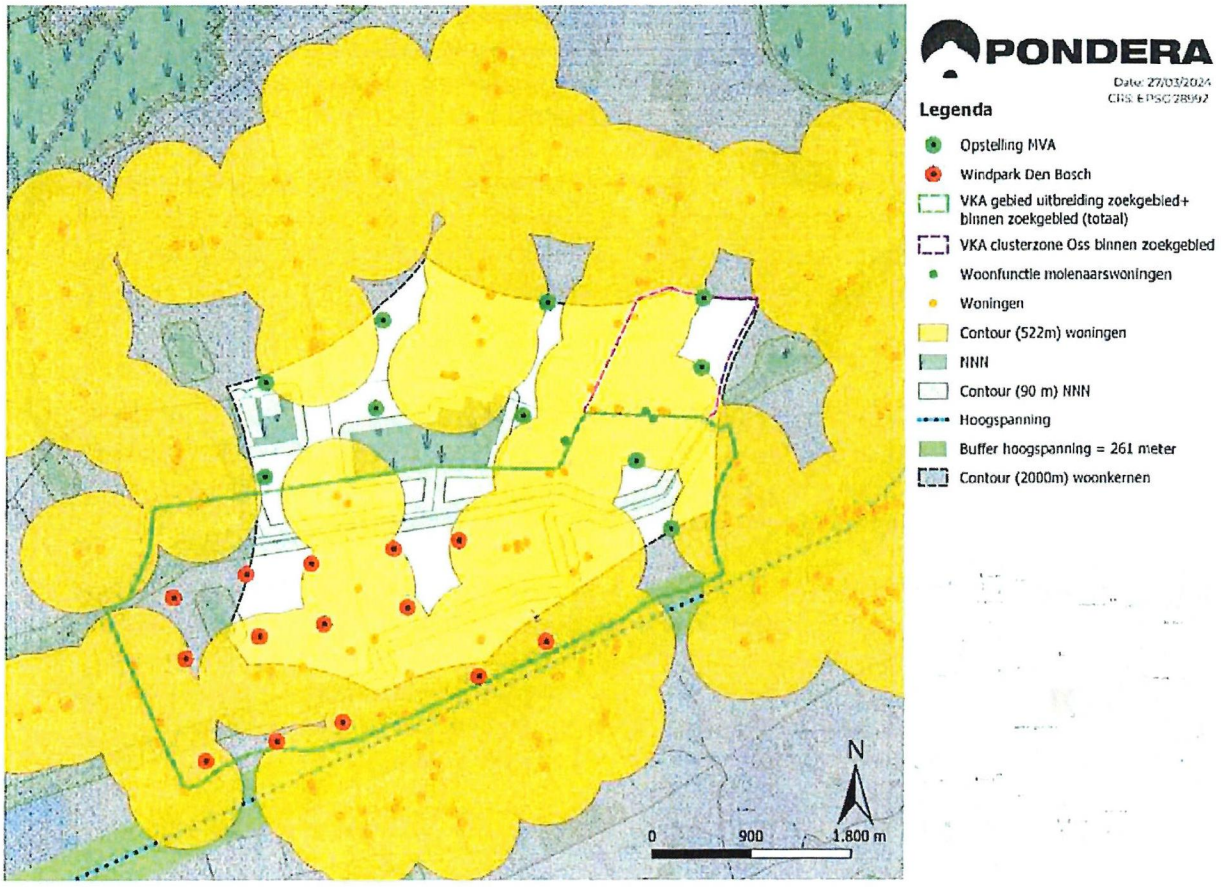
Het loslaten van deze grens is verder nodig, omdat deze eis in het kader van een fysieke leefomgeving en een evenwichtige toedeling van functies aan locaties geen relevante rol speelt. Anders gezegd, de ruimtelijke aanvaardbaarheid van een windpark in de Duurzame Polder is niet afhankelijk van de mogelijke hoeveelheid op te wekken duurzame energie, maar van de effecten van het aantal te realiseren windturbines. Aangezien het plan-MER en het VKA moeten gaan dienen voor vervolgbesluitvorming van uw gemeente over een programma en een wijziging omgevingsplan of een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit, dient ook enkel gekeken te worden naar potentiële effecten op de fysieke leefomgeving van de te realiseren windturbines. Pas op dat moment kan worden bepaald hoeveel windturbines aanvaardbaar zijn. Nu de bestuurlijke keuze van 0,514 PJ daarvoor geen gevolgen heeft, kan die grens niet worden gehanteerd voor het uitsluiten van het beoogde project van cliënte met minimaal 90 MW.

[6] Zie ook ABRvS 29 juni 2011, ECLI:NL:RVS:2011:BQ9692, waarin de Afdeling aangeeft dat alternatieven in het kader van het MER door derden aangedragen kunnen worden.
[7] Conform de uitspraak ABRvS 9 november 2016, ECLI:NL:RVS:2016:2988.

NEW

2 VOORSTEL MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD ALTERNATIEF

Als de bestuurlijke grens van 0,514 PJ wordt losgelaten, dan kan vervolgens worden bezien in hoeverre het beoogde project van cliënte past binnen het bepaalde VKA. Hoewel er een noodzaak bestaat voor een project van minimaal 90 MW, is door cliënte nagegaan wat er mogelijk is binnen de gestelde beleidskaders en het plan-MER met VKA. Cliënte heeft op basis daarvan in samenwerking met betrokken partijen het MVA opgesteld. Het MVA bestaat uit 10 windturbines, een indicatief vermogen van circa 70 MW en is op de hierna volgende kaart weergegeven:

In aangehechte intentieverklaring is een nadere toelichting gegeven op de totstandkoming van het MVA en de mogelijke positieve effecten daarvan op de verschillende doelen binnen de Duurzame Polder (**Bijlage**).

Daarbij heeft cliënte rekening gehouden met de in de brief en de ontwerptoelichting aangegeven redenen om van het VKA af te wijken. Of zoals het in de brief staat: "*Er dient nog nader onderzocht te worden of de doelstelling daadwerkelijk behaald kan worden binnen het zoekgebied van het VKA. Dit is bijvoorbeeld afhankelijk van belemmeringen m.b.t. natuur en de mogelijke windafvang vanuit windmolens op het grondgebied van de gemeente 's-Hertogenbosch*". Verder wordt in de brief aangegeven dat er nog ruimte is om te schuiven met de daadwerkelijke opstelling van de windturbines.

Het voorgestelde MVA gaat uit van 70 MW in plaats van de hiervoor benoemde 90 MW als ondergrens voor de financiële haalbaarheid van het project. Reden hiervoor is dat er is gezocht naar een project met inachtneming van zoveel mogelijk kaders uit het plan-MER en het VKA. Eén van die kaders betreft de door

de gemeenteraad gewenste afstand van 2 kilometer tot woonkernen. Het MVA sluit daarop beter aan dan het concept-VKA, zodat alleen al daarom het MVA een beter alternatief vormt. Verder vormt het MVA een betere ecologische inpassing met minder effecten op de natuur. Het MVA scoort als alternatief daarmee beter dan het voorgestelde VKA.

Het MVA kent echter wel een uitdaging wat betreft de financiële haalbaarheid, doordat slechts 70 MW mogelijk wordt gemaakt. Op basis van de berekeningen van cliënte met inachtneming van de huidige kaders is de business case bij 70 MW zeer fragiel en in principe pas bij 90 MW sprake van een financieel haalbaar project. Niettemin wenst cliënte, binnen de gevonden samenwerking, in overleg met uw gemeente na te gaan of dit alternatief toch mogelijk realiseerbaar kan zijn. Daarvoor is onder meer voorwaardelijk dat alle overige kaders en voorwaarden niet te beperkend zullen zijn voor de realisatie van het Windpark en waar mogelijk meer ruimte wordt gezocht en gevonden. Als dit mogelijk blijkt te zijn, dan heeft cliënte er vertrouwen in dat het MVA uitvoerbaar en realiseerbaar zal zijn.

Met dit voorstel voor een project is inzichtelijk gemaakt op welke wijze tot een aanvaardbaar en uitvoerbaar project kan worden gekomen. Op het eerste gezicht is het MVA een alternatief dat tegemoet komt aan de gestelde doelstellingen met evident minder bezwaren voor de omgeving. Dit voorstel zou daarmee moeten worden meegenomen in het plan-MER en de vaststelling van het VKA.

3 VERZOEK PROJECT MEENEMEN IN VKA

Cliënte verzoekt uw gemeente om in de besluitvorming tot vaststelling van het plan-MER en het VKA rekening te houden met dit voorstel voor een MVA. Op basis hiervan kan een uitvoerbaar en aanvaardbaar windpark worden gerealiseerd zoveel mogelijk passend binnen de gegeven kaders van uw gemeente, mits afdoende ruimte wordt gevonden om een financieel haalbaar project te realiseren.

Een kopie van deze brief wordt ook gestuurd aan het Rijk, de provincie, de stuurgroep Duurzame Polder, het college van de gemeente Oss en de gemeente 's-Hertogenbosch. Daarbij zal richting de provincie erop worden gewezen dat bij vaststelling van een onuitvoerbaar VKA uw gemeente niet langer het bevoegd gezag kan zijn voor de besluitvorming. In die situatie wordt namelijk niet voldaan aan de eis uit art. 9c, lid 4 Elektriciteitswet 1998 ("**E-wet**"), zodat gedeputeerde staten op grond van art. 9c, lid 1 E-wet een projectbesluit moeten vaststellen voor een windpark in de Duurzame Polder.

Cliënte kijkt uit naar uw reactie. Voor eventuele vragen of overleg is cliënte uiteraard beschikbaar.

Met vriendelijke groet,

NewGround Law,
E.M.N. Noordover

Bijlage(n):
- **Intentieverklaring samenwerking MVA (bijlage 1)**

Bijlage 1

Intentieverklaring

Maatschappelijk Verantwoord Alternatief (MVA)

Een polder waarin landbouw, natuur en energie samenwerken

Inleiding

De Duurzame Polder is een project geïnitieerd door gemeente Oss, gemeente 's-Hertogenbosch en provincie Noord Brabant. Het Rijk is hierbij ook aangesloten middels de Bestuursovereenkomst Duurzame Polder. De energieambitie van beide gemeenten die moet landen in de Duurzame Polder wordt momenteel in het planMER onderzocht. De eindconclusie van het planMER is een Voorkeursalternatief (VKA). Dit Voorkeuralternatief wordt onderdeel van een ruimtelijk programma onder de nieuwe omgevingswet. Het besluit hierover wordt naar verwachting in oktober dit jaar genomen door de gemeenteraden van beide gemeenten. Het concept-Voorkeursalternatief Duurzame Polder is onlangs openbaar gemaakt.

Het concept-VKA met bijbehorende stukken voor de vergadering Opiniecommissie Ruimte 4 april aanstaande zijn deskundig bestudeerd en het volgende is geconstateerd:

1) Dat de energieopbrengst in de berekeningen van gemeente te optimistisch zijn ingeschat, realiteit is dat de zekerheid ontbreekt dat de opwekopgave 0,514 PJ gehaald wordt.
2) Dat voor Windcollectief Oss – Den Bosch het concept-VKA financieel niet haalbaar is, omdat het zoekgebied Duurzame Polder op grondgebied van gemeente Oss wederom fors is ingeperkt en de opwekopgave 0,514 PJ te beperkt is om tot uitvoering te kunnen komen. Kortom met dit VKA komt er geen project.
3) Dat van integraliteit en synergie tussen belangen en opgaven onvoldoende terecht is gekomen.

Betrokken partijen komen met een alternatief waarmee de energieopgave wel gehaald wordt, welke onder voorbehoud financieel haalbaar is en synergie wordt bereikt tussen belangrijkste opgaven in het poldergebied (integrale aanpak). Met dit alternatief genaamd Maatschappelijk Verantwoord Alternatief (MVA) reageren betrokken partijen op het concept-VKA Duurzame Polder.

De partijen die de 'samenwerking MVA' zijn aangegaan en inhoud hebben gegeven zijn:

Brabants Landschap, Staatsbosbeheer, Brabantse Milieufederatie, IVN Den Bosch, Agrarische Natuurvereniging, Agrarisch Collectief Oss Westelijke Polder en Windcollectief Oss – Den Bosch.

Aanleiding

Voorop gesteld is het niet eenvoudig om een alternatief te maken dat aan alle wensen van belanghebbende partijen zal kunnen voldoen, daarbij heeft het poldergebied een primaire agrarische bestemming. Onze gezamenlijke mening is dat het speelveld van belangen en effecten wel verkend zijn maar onvoldoende diepgang is gezocht in het combineren van verschillen belangen en waarden. Synergie (koppelkansen) tussen waarden en opgaven komen hierdoor niet tot stand. Dit is reden dat betrokken partijen de samenwerking MVA aangegaan zijn.

Om de daad ook bij het woord te voegen heeft de samenwerking dit proactief opgepakt en een maatschappelijk verantwoord alternatief uitgewerkt waarin een duurzame balans gezocht wordt tussen de landbouwtransitie, natuurwaarde en duurzame energieontwikkeling. Hierbij is ook uitdrukkelijk rekening gehouden met de leefomgeving in en rondom het poldergebied.

Samenwerking MVA

De samenwerking MVA doet een bod met een plan en aanpak. Het bevat een gemotiveerd advies over de aanpak waarin verschillende opgaven in de Duurzame Polder samenkomen, hoe deze elkaar versterken en met welk perspectief. Alle betrokken partijen streven na een toekomstbestendige inrichting van het poldergebied. Een poldergebied met een duurzame primaire agrarische bestemming waar meervoudig gebruik van grond wordt gemaakt, d.w.z. waarin de juiste samenhang gevonden is tussen landbouw, natuur en duurzame energie. De aanpak is pragmatisch ingestoken, praktijkgericht – doelgericht – effectief en uitvoerbaar.

Doel MVA

Het doel van de samenwerking met het MVA is om in de Duurzame Polder de opgaven voor energie, landbouw en natuur zo te combineren dat deze elkaar duurzaam versterken en perspectief bieden. Dat wil zeggen lokaal samenwerken aan een duurzame toekomst waarin bestaande en toekomstige doelen worden geïntegreerd en tot uitvoering worden gebracht (synergie en balans tussen opgaven).

Het MVA sluit aan bij belangrijke opgaven zoals CO2 reductie (klimaat), natuur (weidevogels), verbetering van de biodiversiteit, de Groenblauwe Dooradering en de Kader Richtlijn Water. Het MVA sluit hiermee ook aan bij het Agrarisch Collectief Oss Westelijke Polder met een soortgelijke en doelgerichte aanpak. Aansluiting met de Meanderende Maas biedt mogelijk ook kansen.

Het landgebruik in Nederland staat onder druk, iedereen zoekt ruimte om opgaven te kunnen laten landen. Meervoudig landgebruik, samenwerking en slimme combinaties met perspectief zijn nodig om aan alle opgaves zoveel als mogelijk invulling te geven. Dat is wat we met de samenwerking MVA willen bereiken.

Waarden in de polder

De Duurzame Polder, gelegen in de polders van gemeente Oss en gemeente 's-Hertogenbosch, is een project gericht op duurzame energieopwekking in de vorm van windmolens. De polder staat bekend om zijn jarenlange samenwerking tussen landbouw en natuur. Hierop kan de samenwerking op voort worden gebouwd.

Landbouw – westelijke polder
Naast de energietransitie hebben we in het gebied ook te maken met de landbouwtransitie. Vanuit de landbouwvisie heeft gemeente Oss een besluit aangenomen genaamd 'Uitvoeringsagenda-Westelijke Polder'. De Westelijke polder kenmerkt zich als primair agrarisch gebied, met als doel productieve poldergronden behouden voor landbouw, zodat boeren in het gebied kunnen verduurzamen. De uitvoeringsagenda bevat duurzaamheidsdoelen met maatregelen voor de bodem, water en luchtkwaliteit en verhogen van de biodiversiteit. Van de Brabantse Biodiversiteitsmonitor (BBM) wordt ook gebruik gemaakt in de Westelijke Polder, het geeft inzicht en levert een positieve

bijdrage aan natuur, water en landschap. Deze doelen en aanpak sluiten aan en hebben een sterke samenhang met de samenwerking MVA.

Natuur – weidevogels
In de Duurzame Polder ligt één van de twee weidevogelgebieden van Noord-Brabant met collectief weidevogelbeheer. Om die reden worden de weidevogels als belangrijkste natuurwaarde gesteld binnen de Duurzame Polder. BoerenNatuur[1] is samen met Brabants Landschap, vrijwilligers en aangesloten agrariërs binnen de ANV betrokken bij de weidevogelbescherming (ANLb) binnen het projectgebied. Weidevogelbeheer wordt uitgevoerd op basis van vrijwilligheid. Tocht ontbreekt het maatwerk en de flexibiliteit die nodig is voor soorten zoals de Kievit binnen de huidige beheerpakketten. Het doel van het weidevogelbeheer is het in standhouden van weidevogelpopulaties op agrarische gronden, zonder dat de bedrijfsvoering van de boer nadelen hieraan ervaart.

Duurzame energie – Windcollectief
Om aan de afspraken van de Regionale Energie Strategie (RES) te voldoen, hebben de gemeenten Oss en 's-Hertogenbosch, de provincie Noord-Brabant en het Rijk besloten middels een Bestuursovereenkomst om duurzame energie opwek mogelijk te maken binnen de Duurzame Polder. De energieambitie is hierbij leidend en taakstellend, daarnaast is ook de ambitie uitgesproken om tot een integrale afweging te komen, d.w.z. daar waar kan duurzame koppelkansen benutten in de Duurzame Polder. Om die reden is Windcollectief Oss-Den Bosch ontstaan, een 100% lokale samenwerking. Het Windcollectief wil verbinding maken tussen betrokken partijen met een gedragen en uitvoerbaar plan. D.w.z. een financieel haalbaar plan dat invulling geeft aan de energietransitie, de landbouwtransitie, effectief ruimte biedt aan natuur (weidevogels, biodiversiteit), voldoende afstand houdt tot woonkernen en mogelijkheden biedt voor financiële participatie. Dit kan alleen worden bereikt als de opwekopgave 0,514 PJ verhoogd wordt.

Doelen in de Duurzame Polder

Doel van MVA is een uitvoerbaar/haalbaar plan en aanpak waarin gehoor gegeven wordt aan bovengenoemde integrale ambities.

Het streven van betrokken partijen is een eindbeeld, waar de opgaven energie, landbouw en weidevogels in goede balans samengaan en elkaar versterken.

Concreet liggen in de Duurzame Polder de volgende maatschappelijke doelen:

1) Opwekking van duurzame energie (klimaat)
2) Behoud van landbouwgrond en ruimte voor verduurzaming (landbouw)
3) Behoud van weidevogels en verhogen biodiversiteit (natuur)

Met het MVA wordt invulling gegeven aan bovenstaande complexe opgaven voor klimaat, landbouw en natuur.

[1] Per 24 november 2023 heeft Collectief ANB Brabant de naam gewijzigd in BoerenNatuur

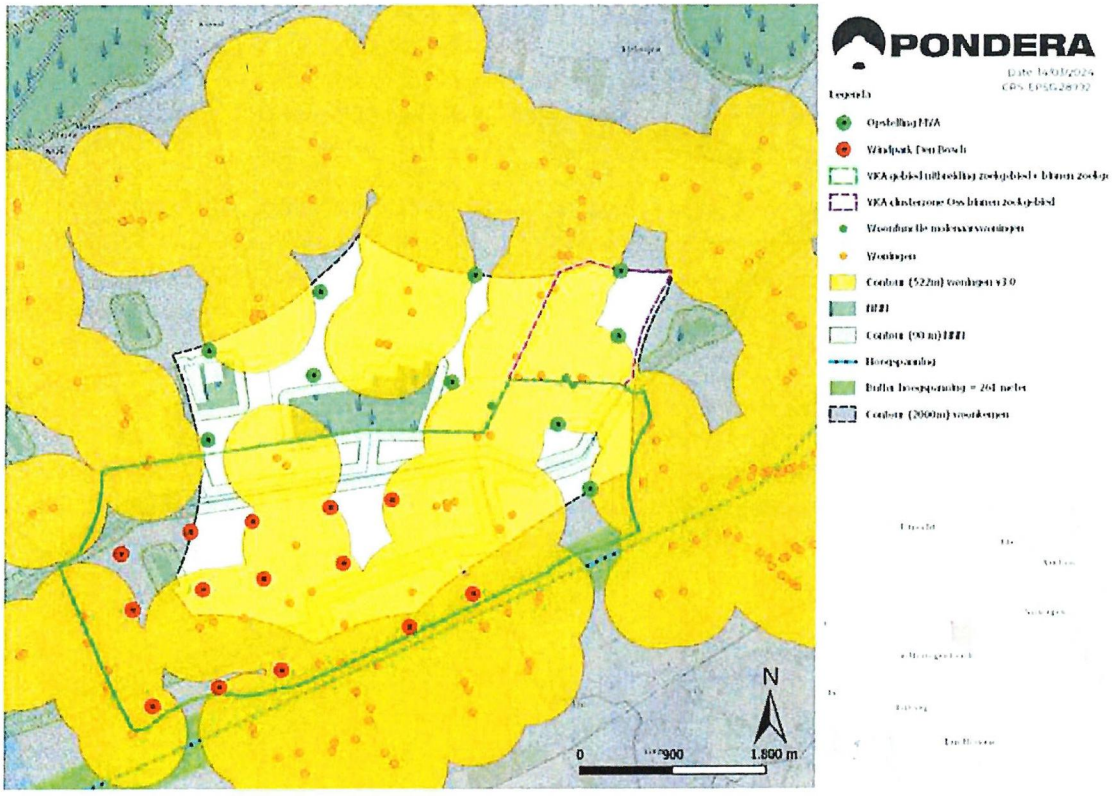
Provinciale- en gemeentelijke doelstellingen en ambities

In het kader van het Nederlands Programma Landelijk Gebied (NPLG) heeft de Provincie Noord-Brabant twee pakketten no-regret maatregelen samengesteld. De twee maatregelpakketten zijn gericht op 'een duurzaam perspectief voor de landbouw' en 'natuur en waterherstel' en maken onderdeel uit van het Brabants Programma Landelijke Gebied (BPLG). De gebiedsgerichte aanpak van de het MVA geeft invulling aan beleid van de Provincie en Gemeente.

Ontwerp MVA

Het ontwerp is tot stand gekomen door rekening te houden met de landbouw (behoud van primaire agrarische functie van gronden), met biodiversiteit (optimaal weidevogelbeheer) en met een economisch haalbaar en uitvoerbaar windenergieproject (behalen van de regionale duurzame energie doelstelling). Het ontwerp geeft ruimte aan de natuur (weidevogels) en ruimte aan windturbines (optimale opwek). In het ontwerp is ook rekening gehouden met de nieuwe geluidnormering en respecteren de twee kilometer afstand tot de woonkernen.

Ruimte creëren aan de noordkant van de Hertogenwetering en daar geen windturbines te plaatsen is een uitdrukkelijke wens vanuit natuurpartijen (met name voor de ganzen en smienten), grotere tussenruimte tussen de windturbines onderling is zowel in het belang van de natuurpartijen als voor de uitvoerbaarheid van het windproject. Synergie tussen landbouw, natuur en windenergie is in het ontwerp MVA optimaal vormgegeven.

Ontwerp MVA *(opstelling op grondgebied Den Bosch zijn overgenomen van kaart H+N+S, opstellingen op grondgebied van Oss zijn geoptimaliseerd vanuit de samenwerking MVA)*

Aanpak MVA

Het is bekend dat windmolens een negatief effect hebben op weidevogels (Sovon in opdracht van Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Rapport 2021/09, 2021). Het open karakter van het leefgebied gaat deels verloren en er vallen slachtoffers tijdens de vlucht. Een groot gedeelte van de negatieve effecten kan je voorkomen door in het ontwerp rekening te houden met weidevogels, maatregelen te treffen aan de windturbines en de windturbines ruimer op te stellen.

Het volledig voorkomen van negatieve effecten is niet mogelijk. Hierdoor dienen er compenserende[2] maatregelen getroffen te worden om de populatie weidevogels in het gebied te behouden. Compenserende maatregelen worden evenredig over het gebied verdeeld. Dat wil zeggen naar rato van het aantal windturbines per betreffende gemeente.

Met het MVA wordt ingezet op effectieve maatregelen die aansluiten bij het gebied. De voorgestelde aanpak geeft een duidelijke plus op het huidige ANLb (collectieve weidevogelbescherming). De plus is dat het weidevolgelbeheer verder wordt geoptimaliseerd met de aanpak van het MVA.

Maatregelen worden onderverdeeld in twee vormen:

1. Compensatie in de vorm van tijdelijke inrichting (natte laagtes met reliëf)
2. Flexibele compensatie in de vorm van beheer

Om te voorkomen dat vruchtbare landbouwgrond verloren gaat is het bij tijdelijke inrichting belangrijk te zoeken naar landbouwkundig minder geschikte gronden, d.w.z. minder productieve en natte gronden die qua biotoop juist geschikt zijn voor inrichtingscompensatie voor weidevogels. De hier genoemde inrichtingscompensatie niet te beperken tot enkel het gebied van de Duurzame Polder maar voor alle komgronden binnen het grondgebied van de gemeente Oss, zodat andere geschikte locaties ook kunnen bijdragen en meedoen.

Vooral de flexibele aanpak over de gehele polder zorgt voor optimalisatie van het weidevogelbeheer en is veel effectiever met name gericht op de overleving van kuikens. Deze flexibele aanpak kent in beheer en uitvoering diverse mogelijkheden die passen binnen de agrarische bedrijfsvoering. Weidevogels hebben een mozaïek van landschap en beheer nodig die alleen door samenwerking met alle agrariërs kan worden gerealiseerd.

De samenwerking MVA heeft diverse effectieve maatregelen v.w.b. beheer en uitvoering meer concreet in detail uitgewerkt in een document wat momenteel verder uitgewerkt wordt door betrokken partijen. Het betreffen langjarige afspraken over en weer die pragmatisch en effectief ingestoken zijn gericht op het gezamenlijke doel. Als het document definitief is zullen we de samenwerking MVA middels een overeenkomst tussen partijen gezamenlijk ondertekenen.

---

[2] *De hoogte van compensatie voortkomend uit een ruimtelijke ontwikkeling wordt altijd voorafgaand bepaald door een (onafhankelijke) ecologische toetsing aan de Wet Natuurbescherming. Het ontwerp is van groot belang, dat daarmee de juiste (milieutechnische) uitgangspunten behaald worden en de Duurzame Polder tot uitvoering brengt.*

Fonds MVA

Om opgaven zo te combineren dat synergie wordt bereikt zijn volgens de aangesloten partijen flexibele pakketten nodig. Zo'n pakket houdt een specifieke maatregel in die nodig is op die plek op dat moment t.b.v. de natuur. Er zijn meerdere pakketten, ieder met een specifiek doel. Door jaarlijks een substantieel bedrag in het fonds MVA beschikbaar te stellen vanuit opbrengsten windenergie, komt er geld beschikbaar wat ter plekke en last minute ingezet kan worden voor kuikenoverleving voor met name soorten als de kievit (akkerbroeders). De agrariër (grondgebruiker) die zo'n ecosysteemdienst uitvoert wordt hiervoor betaald vanuit dit fonds. Zo creëert men synergie en perspectief naar zowel landbouw als natuur. Deze dienst kan tevens weer meetellen voor de ambities voor de Brabantse Biodiversiteitsmonitor en of andere regelingen voor de verduurzaming van de landbouw.

Ecosysteemdiensten gefinancierd vanuit het fonds MVA komen naast financiële participatie mogelijkheden, deze staan los van elkaar en zijn dus extra beschikbare financiële middelen naast het omgevingsfonds/duurzaamheidfonds (NWEA).

De ecosysteemdiensten die worden uitgevoerd voortvloeiend uit het fonds, worden ingezet naast bestaande regelingen. Deze ecosysteemdiensten ondersteunen naast lokale doelen, ook de rijks- en provinciale doelen. Het realiseren van bijvoorbeeld natuurvriendelijke akkerranden, natuurvriendelijke oevers of kruidenrijke graslanden dragen bij aan behouden van landbouwgrond (Gemeentelijk), KRW-doelen (Waterschap), bescherming van grondwater (Brabant Water) en doelen uit het NPLG/BPLG (Rijk- en Provincie).

Monitoring / Werkgroep MVA

Vanuit de betrokken partijen zal een werkgroep worden samengesteld die professioneel de verdeling van maatregelen verzorgen en toezien op de uitvoering, naleving en kwaliteit van de maatregelen (monitoring). Insteek daarbij is een pragmatische aanpak, doelgericht – effectief – uitvoerbaar.

Conclusie

Het samenwerkingsverband heeft met het Maatschappelijk Verantwoord Alternatief (MVA)een helder doel voor ogen. Het biedt de doorbraak om uit de huidige impasse te komen. Gezamenlijk de opgave duurzame energie, duurzame landbouw en natuur (biodiversiteit, weidevogels) effectief oppakken en economisch tot uitvoering brengen.

De betrokken partijen in dit samenwerkingsverband reageren hiermee proactief m.b.t. natuurcompensatie en hebben uitgesproken hierin gezamenlijk op te trekken. Doelgericht op een praktische en effectieve manier. Daarbij zijn partijen zich goed bewust van het feit dat we elkaar nodig hebben om de Duurzame Polder tot uitvoering te brengen voor de langere termijn. Het houdt namelijk niet op bij een besluit over de Duurzame Polder. Het samenwerkingsverband heeft namelijk een langjarig dynamisch karakter.

Het Bod MVA wat de samenwerking doet heeft een exclusief karakter omdat het enkel uitgevoerd wordt als het een volwaardige plek krijgt in het definitieve VKA Duurzame Polder.

Daarnaast heeft het Bod MVA ook een uniek karakter gezien de aanpak en omvang omdat dit elders in Nederland zich nog niet heeft laten zien. Daarmee kan het een voorbeeld zijn naar andere gebieden/gemeenten.

De samenwerking MVA omvat een concreet plan (ontwerp en aanpak) wat uitvoerbaar is. Waarbij er fysieke en financiële ruimte is om belangen vanuit de landbouwtransitie, energietransitie, natuur (weidvogels, biodiversiteit) en omgevingsparticipatie te kunnen invullen.

Deze unieke gezamenlijke aanpak zal het verschil maken, de gewenste oplossing bieden en zich veel groter in de uitvoering laten zien (synergie, integrale aanpak). Het samenwerkingsverband zal de Duurzame Polder vooral praktisch, effectief en blijvend duurzaam versterken (vliegwiel).

Betrokken partijen van de samenwerking MVA voelen zich verantwoordelijk en willen aan de slag om van de Duurzame Polder een succes te maken. Daarnaast zijn we in gesprek met andere partijen waaronder Natuurmonumenten, Waterschap Aa en Maas en Brabant Water om ook die aan te laten sluiten binnen de samenwerking MVA.

Slotverklaring / vraagstelling

Dit document is een intentieverklaring tussen onderstaande betrokken partijen voor een langjarige samenwerking met concrete afspraken over en weer die meerdere maatschappelijke doelen dienen en de gebiedsopgaven in een goede balans zet. De aangesloten partijen zullen dit plan verder uit werken in een concreet inhoudelijk voorstel/overeenkomst.

De centrale vraag die de samenwerking MVA stelt aan het college van B&W en de gemeenteraad van Oss is of zij het Maatschappelijke Verantwoord Alternatief wat hier is gepresenteerd een volwaardige plek geven in de afronding van het planMER en willen meenemen bij het vaststellen van een definitief voorkeursalternatief.

Wij zien het MVA als een kans voor de gemeente om, zoveel mogelijk rekening houdend met gemeentelijke randvoorwaarden, met dit sociaal maatschappelijk en breed gedragen alternatief MVA uw gemeentelijke doelen (energietransitie, landbouwtransitie en natuur) te gaan halen.

Brabants Landschap

Staatsbosbeheer

Brabantse Milieufederatie

IVN Den Bosch

Agrarische Natuurvereniging

Agrarisch Collectief Oss – Westelijke Polder

Windcollectief Oss-Den Bosch